

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/197/2017
Identifikačné číslo spisu: 1115208225
Dátum vydania rozhodnutia: 23.05.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1115208225.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Komunálnej poisťovne, a. s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 17, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, proti žalovanej H., samostatne hospodáriaci roľník s miestom podnikania X., zastúpenej advokátskou kanceláriou Okenica Šula & Co., s. r. o., so sídlom v Bratislave, Pražská 11, o zaplatenie 81 903,64 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 7 C 306/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 6 Co 2/2017 z 30. mája 2017, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Považská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 7 C 306/2015-132 zo 14. septembra 2016 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyňi 81 903,64 eur s úrokom z omeškania vo výške 9,05 % ročne od 1. apríla 2015 do zaplatenia. Vykonaným dokazovaním zistil, že žalobkyňa ako poisťovateľ a žalovaná ako poistený uzavreli 15. januára 2008 poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXXXX, predmetom ktorej bolo poistenie súboru nehnuteľného majetku vo vlastníctve žalovanej pre prípad poškodenia alebo zničenia majetku živelnou alebo vodovodnou udalosťou. Súčasť poistnej zmluvy tvorili aj Všeobecné poistné podmienky pre poistenie majetku a zodpovednosti za škodu, pričom podľa čl. 2 bod 11 druhá veta Všeobecných poistných podmienok nie je poistnou udalosťou poškodenie alebo zničenie, ktoré bolo spôsobené úmyselným konaním. Dňa 21. augusta 2010 došlo k požiaru a zničeniu senníka, ktorý bol súčasťou súboru nehnuteľného majetku žalovanej poisteného poistnou zmluvou a preto žalobkyňa poskytla žalovanej 24. marca 2011 poistné plnenie vo výške 81 903,64 eur. Na základe vykonanej vnútornej kontroly spisov žalobkyňa zistila, že poistné plnenie bolo žalovanej vyplatené neoprávnene a bez právneho základu a dôvodu, keďže v zmysle uznesenia vyšetrovateľa Okresného riaditeľstva PZ v Považskej Bystrici z 15. decembra 2010, ČVS: ORP-456/JP-PB-2010 k požiaru senníka došlo v dôsledku manipulácie s otvoreným ohňom fyzickou osobou, pričom nebolo vylúčené použitie ľahko horľavej kvapaliny ako akcelerátora horenia, t. j. bol spáchaný zločin poškodzovania cudzej veci podľa §

245 ods. 1, ods. 4 písm. a/ Trestného zákona. V rámci trestného konania Kriminalistický a expertízny ústav PZ Bratislava vyhotovil znalecký posudok, v závere ktorého konštatoval, že príčinou požiaru bolo zapálenie sena a slamy pri manipulácii s otvoreným ohňom fyzickou osobou. Podľa znaleckého posudku znalca z odboru požiarnej ochrany, odvetvie zisťovanie príčin vzniku požiarov D. č. 7/2016 z dôvodu nezistenia prítomnosti akcelerátora horenia služobným psom znaky požiaru nenasvedčujú tomu, že k požiaru došlo úmyselným konaním fyzickej osoby a nie je vylúčená príčina požiaru od elektrického skratu a to najmä vzhľadom na zistenie pri prvotnej obhliadke zhoreniska, keď na elektroinštalácii bolo zistené vyhodenie poistiek č. 10/4 a F9. Z takto zisteného skutkového stavu vyvodil záver, že nie je možné jednoznačne ustáliť, že k vzniku požiaru senníka došlo v dôsledku úmyselného konania tretej osoby a v uvedenom smere žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno a preto prijatie poistného plnenia zo strany žalovanej nemožno považovať za majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom sp. zn. 6 Co 2/2017 z 30. mája 2017 rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil. Zdôraznil, že žalobkyňou v konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by umožňovali záver súdu o tom, že k požiaru senníka došlo jednoznačne úmyselným konaním tretej osoby, resp. jednoznačný záver o tom, že požiar nemohol byť spôsobený náhodne a teda následný záver o tom, že žalovaná sa na úkor žalobkyne prijatím poistného plnenia bez právneho dôvodu bezdôvodne obohatila. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Uviedla, že pokiaľ súdy nižších inštancií na základe zisteného skutkového stavu uzavreli, že neunesla dôkazné bremeno v otázke jednoznačného úmyselného konania tretej osoby ako príčiny požiaru senníka, pričom týchto príčin mohlo byť viacero, potom nesprávne právne posúdili otázku, či a ak áno, v akej miere má byť takáto nemožnosť určenia presnej príčiny požiaru vykladaná výlučne na ťarchu žalobkyne ako poisťovateľky. Bola názoru, že ak by sa akceptoval záver, že k požiaru senníka mohlo dôjsť z viacerých príčin, pričom konkrétnu príčinu požiaru neboli schopné určiť ani orgány činné v trestnom konaní, musel by sa akceptovať záver, že túto príčinu potom logicky nie je schopný určiť ani žalovaná, ani žalobkyňa v rámci riešenia škodovej udalosti a pri nemožnosti určenia samotnej príčiny požiaru (ako uzavreli súdy nižších inštancií) žalobkyňa nemá žiadnu reálnu možnosť posúdiť, či požiar napĺňa definíciu poistného rizika krytého poistnou zmluvou. Zdôraznila, že vzhľadom na nemožnosť určenia príčiny požiaru senníka došlo zo strany súdov nižších inštancií k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci v tom zmysle, že takáto nemožnosť je v celom rozsahu vykladaná výlučne na ťarchu žalobkyne. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť. Uviedla, že nemožnosť určenia presnej príčiny požiaru vo všeobecnosti nie je otázkou právnou. Pokiaľ sa jedná o otázku, na koho ťarchu vykladať „nemožnosť určenia presnej príčiny požiaru“, t. j. nemožnosť preukázať tvrdenie prednesené v konaní, táto otázka bola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená (uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 13/2009 a sp. zn. 1 Cdo 8/2012).

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 427 ods. 1 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

6. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 viackrát (viď napríklad sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 308/2016, 5 Cdo 255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred

občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 C.s.p.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

8.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu.

8.2. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť, z čoho konkrétne vyvodzuje prípustnosť dovolania a tiež označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom neskúma dovolací súd správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 C.s.p. je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte tohto uznesenia dovolacieho súdu len „právna otázka“).

11. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C.s.p., rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 C.s.p.). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 C.s.p., má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

12. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.

12.1. Uvedený dôvod prípustnosti dovolania proti rozhodnutiam odvolacieho súdu predpokladá, že danú právnu otázku dovolací súd dosiaľ neriešil a je tu preto daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil. Na rozdiel od doterajšej právnej úpravy v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, keď výlučne odvolací súd mohol vysloviť, že je v jeho rozhodnutí riešená otázka zásadného právneho významu, na ktorú samostatným výrokom pripustil dovolanie a dovolací súd nemal oprávnenie skúmať, či skutočne ide o otázku zásadného právneho významu, ale bol oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie odvolacieho súdu iba v rámci pripustenej otázky, súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá nebola dosiaľ riešená, a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania. Dovolací súd o tom, že dovolanie je z tohto dôvodu prípustné, nevydáva osobitné rozhodnutie, ale sám si posúdi túto otázku ako predbežnú a v prípade, že dospeje ku kladnému záveru, ide o prípustné dovolanie a dovolací súd bez ďalšieho preskúma napadnuté rozhodnutie a meritórne o ňom rozhodne. V konkrétnom

prípade musí dovolateľ relevantne odôvodniť, že dovolanie je prípustné, pretože zásadná právna otázka nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená, pričom dôvodom dovolania potom môže byť len otázka právneho posúdenia a spochybnenie jej vyriešenia zo strany odvolacieho súdu a ako aj odôvodnenie právneho záveru, ktorý zastáva dovolateľ (porovnaj Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1382).

12.2. Pokiaľ ide o námietku žalobkyne, že odvolací súd nesprávne právne posúdil či a ak áno, v akej miere má byť nemožnosť určenia presnej príčiny požiaru vykladaná výlučne na ťarchu žalobkyne ako poisťovateľa pokiaľ dospel k záveru, že takáto nemožnosť je v celom rozsahu vykladaná výlučne na jej ťarchu, je potrebné vziať na zreteľ, že žalobkyňa síce v úvode dovolanie formálne odôvodňuje nesprávnosťou právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., z obsahu jej dovolania (viď § 124 ods. 1 C.s.p.) je však zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi odvolacieho súdu a s vyhodnotením zistených skutkových okolností (že napríklad v konaní neboli preukázané také skutočnosti, ktoré by umožňovali záver súdu o tom, že k požiaru senníka došlo jednoznačne úmyselným konaním tretej osoby, resp. jednoznačný záver o tom, že požiar nemohol byť spôsobený náhodne). Z uvedeného vyplýva, že žalobkyňa namieta nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom; touto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľka vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. (viď § 432 ods. 1 C.s.p.). Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. a § 432 ods. 2 C.s.p. Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že vo vzťahu k určaniu miery, či nemožnosť určenia presnej príčiny požiaru má byť vykladaná výlučne na ťarchu žalobkyne, nie je dovolanie podložené prípustným dovolacím dôvodom.

13. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobkyne podľa ustanovenia § 447 písm. f/ C.s.p., nakoľko nebolo odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

14. Žalovaná bola v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešná (§ 255 ods. 1 C.s.p.) a vznikol jej nárok na náhradu trov konania. O nároku na náhradu trov rozhodol najvyšší súd podľa ustanovení § 453 ods. 1 a § 262 ods. 1 C.s.p. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 C.s.p.).

15. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.